

INTIMNÍ OSVĚTLENÍ

VOJTĚCHA RYNDY

Zabijeme vědecky! Aneb každý dobrý úmysl se může zvrhnout ve svůj naprostý protiklad. **Nauka jménem eugenika** měla kdysi spasit lidstvo před genetickou zátěží, měla napomoci vypěstování lidí odolných, fyzicky vynikajících, inteligentních... Nebo spíš rasy jediné, to když se eugeniky zmocnil nacismus. Po druhé světové válce byl pojem eugenismus téměř **vymazán ze slovníků** všech jazyků světa.

Může být dokument o něčem takovém ironický, dokonce vtípný, aniž by to oslabovalo jeho sílu? Ano. Film Eugéniové je totiž **mistrovskou koláží** archivních záběrů (často použitých poprvé), výtvarných „komentářů“ od Jaroslava Róny, Šárky Zikové a Xénie Hoffmeisterové, šťavnatého komentáře spisovatele Patrika Ouředníka a režie Pavla Štingla, nominovaného v roce 2008 na Českého lva za dokument **Ghetto jménem Baluty**. Jde o fascinující podívanou: záběry na dokonalé árijské matky se zářivě blondými dětmi působí děsivěji než sestřih tváří postižených a nemocných, animace v sobě nesou drtivou symboliku, **chladnokrevné statistiky** se v komentáři střídají s jedovatými šlehy. Od filmu o řízeném plánování (a vyhlazování) populace by jeden čekal spíš série mluvících hlav expertů, ale tým pod Štinglovým vedením dokáže téma **prodat s plnou parádou**. Téma to není lehké, ale důležité, podívaná to není hezká, ale silná a těžká. A hlavně univerzální: lze ji pouštět na školách studentům, delikventům v rámci prevence rasismu, srozumitelná bude po celém světě... Abychom parafrázovali slavný výrok – ti, kdo se nepoučí z historie, **jsou odsouzeni prožít ji znovu**. Historie se totiž ráda opakuje. Snad to neprovede v případě Pavla Štingla, který by si toho Českého lva za Eugénie konečně zasloužil.

Paskvil biblických

RECENZE Vojtěcha Ryndy

Adaptace starozákonního příběhu o potopě světa od přečehovaného **režiséra Darrena Aronofského** je splácaninou nesourodých motivů, kterou zachraňuje jediná scéna v závěru.

Biblický mýtus o potopě světa a Noemově arše je až záhadný svou precizností: globální katastrofu, očistu celého světa, líčí bez metafor, bez přikrášlení, bez emocí, prostě jako výčet toho, co měl kdo udělat, kolik komu bylo let a jak dlouho přešlo. Z dramatického hlediska žádné terno, pokud se tedy nechcete spokojit s apokalyptickými výjevy a rádi byste i nějaký příběh či konflikt. Režisér a spoluscenárista Darren Aronofsky a jeho scénáristicky debutující kolega Ari Handel na to šli od lesa (doslova) – a úplně špatně.

Les, ze kterého bude postavena archa, vyrostle mávnutím kouzelného proutku – respekti-

ve zasazením kouzelného semínka. Bác, najednou stojí háj stromů, které vůbec nevypadají jako cypřiše zmiňované v Bibli. Ne že by Bible sama nebyla plná zázraků a ne že by autor neměl mít při adaptaci svobodu. Ale ony zázraky je třeba jako u každého mytického textu chápat alespoň zčásti jako metafory, takže adaptace sice může původní látku aktualizovat, případně se jí inspirovat, ale rozhodně by neměla zcela měnit její základní poselství. Na obou rovinách si Aronofsky s Handelem počínají zcela humpolácky.

Digitální obří staví archu
Začátek předloze ještě poměrně odpovídá: lidstvo je zkažené,

dělá si, co chce, Bůh usoudí, že je potřeba ho „restartovat“. I osloví Noema, spravedlivého člověka, a učiní s ním úmluvu: postavit archu, zachránit od každého druhu samce a samici, známe to. Ale pak začne ohňostroj zcela nesouvisajících nesmyslů. Země, na níž má být seslána apokalypsa, už apokalypticky vypadá; divák může jen čekat, že se odněkud vynoří motorkář ze série o Šíleném Maxovi a bude shánět benzin. Okolo Noemova tábora pobíhá jakási digitální šupinatá hyena a později se přidají ještě digitálnější bitevní obři z kamene a božího světla, kteří podle potřeby stavějí archu, rozhánějí stohlavé zástupy Noemových nepřátel či prostě jen tak postávají a tváří se jako rekvizity z nějaké tolkienovské filmové adaptace pro chudé.

Aronofsky je v rámci své tvorby alespoň konzistentní. I v Noemovi rád používá laciné